

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 05. februar 2024

Orientering nr. 02/2024

Rigmøde og Kontaktudvalgsmøde afholdt i København

Det fremgår af pressemeddelelse af 16. januar 2024 fra lagmandskontoret, at lagmand Aksel V. Johannesen, landsstyremand for udenrigs- og erhvervsanliggender Høgni Hoydal sammen med landsstyrekvindene for finansanliggender Ruth Vang den 17. januar 2024 deltog i møde i Udenrigs-, Sikkerheds- og Forsvarspolitisk Kontaktudvalg, som blev afholdt i København sammen med de tilsvarende ministre fra hhv. Danmark og Grønland. På mødet blev den udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske situation, samt samarbejdet mellem landene og samarbejdet i forhold til Arktisk drøftet. Samme dag afholdt statsministeren, lagmanden og formanden for Naalakkersuisut rigsmøde. Næste rigsmøde og kontaktudvalgsmøde finder sted i Danmark sommeren 2024.

Investeringsfonden overdrages til Færøerne

Statsminister Mette Frederiksen og lagmand Aksel V. Johannesen underskrev den 17. januar 2024 en hensigtserklæring om overdragelse af Investeringsfonden for Færøerne. Fonden, der gennem årene hovedsageligt har ydet lån til forbedring af infrastrukturen på Færøerne, har siden 1976 været administreret af Færøerne, uden at den dog formelt har været færøsk. Fondens aktiver udgjorde 653 mio. kr. ved udgangen af 2022, hvoraf de 400 mio. kr. er udlånt, og det kan tage op til 12 år, før alle pengene er til rådighed. Det har gennem flere år, fra skiftende færøske landsstyres side, været et ønske at få Investeringsfonden overdraget til Færøerne. Det fremgår af hensigtserklæringen, som kan læses [HER](#), at fonden søges overdraget pr. 1. januar 2025.

Efterfølgende har der i de færøske medier været debat om, hvad kapitalen fra Investeringsfonden skal anvendes til. Lagmanden oplyser, at planen er at nedlægge fonden og bruge kapitalen som grundkapital i forbindelse med etablering af en tunnel til Suðuroy, samt til udbygning af terminalen i Vága lufthavn. Spørgsmålet har dog ikke været behandlet politisk endnu. Det Økonomiske Råd mener derimod, at landsstyret bør prioritere at anvende en del af kapitalen på effektivisering af social- og ældreområdet. Flere repræsentanter fra erhvervslivet fraråder helt at tømme fonden for penge, som de seneste år har haft stor betydning for investeringer inden for infrastrukturen.

Det Økonomiske Råds analyse om finansiel holdbarhed

Det Økonomiske Råd fremlagde i midten af januar temaberetning om finanspolitisk holdbarhed. Rådet vurderer, at der er behov for varige budgetforbedringer på 9 pct. af BNP eller ca. 2 mia. kr. for at sikre balance mellem de offentlige indtægter og udgifter på længere sigt. Det konkluderes i beretningen, at:

”Den førte finanspolitik er ikke holdbar. Velfærdsniveauet kan ikke opretholdes, uden der sker reformer. Det er nødvendigt at finde en balance, hvor en højere levealder ikke går til flere år på pension, men også til aktive år på arbejdsmarkedet”.

Lagmand Aksel V. Johannesen har i forbindelse med analysen udtalt, at han anerkender holdbarhedsudfordringen, og at landsstyret vil behandle analysen. Oppositionspolitikeren Erhard Joensen (Sambandsflokkurin) er enig i mange af Rådets konklusioner og udtaler, at den førte finanspolitik ikke har været holdbar – heller ikke, mens han selv var en del af koalitionen. Arbejdsgiverforeningen mener ikke, at politikerne tager spørgsmålet om finanspolitisk holdbarhed alvorligt nok og efterlyser et finanspolitisk regelværk. Formanden for kommuneforeningen Tórbjørn Jacobsen siger, at kommunerne har de største holdbarhedsudfordringer, da de sidder med ældreområdet.

Nationalbankens årlige analyse om færøsk økonomi

Nationalbankens analyse om færøsk økonomi for 2023 peger også på udfordringerne med finanspolitisk holdbarhed. Et af hovedbudskaberne er, at færøske politikere ikke har anvendt de senere års højkonjunktur til at spare op til at håndtere fremtidens udfordringer. Nationalbanken henviser til, at der ikke er sikret en hensigtsmæssig stramning af den offentlige økonomi i løbet af højkonjunktoren, og at Færøerne udskyder nødvendige tilpasninger i den offentlige sektor og risikerer at skulle gennemføre stramninger under en lavkonjunktur.

Landsstyrekvinden for finansanliggender Ruth Vang påpeger, at det i koalitionsgrundlaget er aftalt, at Færøerne skal have en økonomi, der er holdbar på sigt. Hun forventer, at landsstyret vil gennemføre en række reformer de næste år, som skal styrke holdbarheden i den offentlige økonomi. Den vedtagne skatte- og afgiftsreform fra 2023 indebærer bl.a. en mere neutral beskatning af lønindkomst og mindre tilskyndelse for færingers til at arbejde udenfor Færøerne. Nationalbankens rapport kan læses [HER](#).

Færingers arbejder fortsat mest i Europa og arbejdsløsheden er lav

Erhvervsfrekvensen på Færøerne er fortsat den højeste i Europa. Således er 84 pct. af de 15-74-årige i arbejde, fremgår det af [Hagstova Føroya](#) (Færøernes statistik). Den tilsvarende erhvervsfrekvens er 72 pct. i Danmark. Erhvervsfrekvensen blandt færøske kvinder er den højeste i alle aldersgrupper sammenlignet med andre europæiske lande. Tilsvarende er arbejdsløsheden på Færøerne den laveste i Europa. Flere tabeller kan ses [HER](#).

Færingers også ramt af lukning af Danish International Adoption (DIA)

Da Danmarks eneste formidler af internationale adoptioner, Danish International Adoption (DIA), den 16. januar 2024 meddelte, at organisationen stoppede dens virke, ramte det også de færingers, der gennem de færøske myndigheder er godkendt til adoption. Senest har landsstyremand for justitsområdet, Bjarni Kárason Petersen, som er ansvarlig for det færøske adoptionsområde, på et spørgsmål i Lagtinget oplyst, at landsstyreområdet nu går i gang med at undersøge, om Færøerne kan få sit eget adoptionssystem, således at man i fremtiden ikke skal være afhængig af en dansk organisation.

Orkan rammer Færøerne

Onsdag den 31. januar 2024 blev Færøerne ramt af årets første orkan, hvor der bl.a. i Tórshavn blev målt en middelvind på over 40 m/s og vindstød op mod 60 m/s. Flere skoler og arbejdspladser holdt lukkede. Forsikringselskaberne oplyser, at de har modtaget over 1.200 anmeldelser på stormskader og de forventer, at flere skader løbende vil blive anmeldt. Der var ingen alvorlige personskader.